

KVALITETSDEKLARATION

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan: elever per 15 oktober

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Skolväsende och barnomsorg

Produktkod

UF0121

Referenstid

15 oktober 2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	9
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens syfte är att visa elevsammansättningen i grundskola och gymnasieskola i Sverige innevarande läsår samt förändringar mot tidigare läsår.

Elevstatistiken utgör en viktig förutsättning för planerings- och utredningsarbete inom statliga och kommunala verksamheter och skolor. Vidare används statistiken också av forskare och allmänheten. Delar av statistiken ingår i den internationella rapporteringen.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Grundskola och gymnasieskola är små skolformer jämfört med grundskolan och gymnasieskolan sett till antalet elever, men det är viktigt att det finns aktuella uppgifter att tillgå. Statistiken bidrar till att fatta beslut om grundskolan och gymnasieskolan. Det är främst myndigheter som använder statistik om elever i grundskolan och gymnasieskolan och då främst Skolverket och Skolinspektionen. Andra användare kan vara regeringskansliet, Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM), övriga myndigheter, Sveriges kommuner och landsting, forskare och allmänheten. Uppgifterna i registret används också till den internationella rapporteringen av utbildningsindikatorer till Eurostat och OECD.

SCB får få förfrågningar om grundskolan och gymnasieskolan och det finns heller ingen information tillgänglig om hur många forskare och privatpersoner som studerat statistiken på egen hand. Det är därför svårt att uttala sig om allmänhetens informationsbehov men jämförelser av olika slag, mellan kommuner och över tid, är exempel på användning.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna för statistiken om grundskolan är olika summor av antalet elever som innehar vissa egenskaper, de som har inriktningen träningskola, de som har en annan hemkommun än skolkommunen etcetera. Andelar beräknas också på dessa egenskaper. Spridningsmått för kommuner förekommer också för flera variabler. Samma målstorheter gäller för gymnasieskolan även om egenskaperna skiljer sig åt.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen är samtliga elever inskrivna i grundskolan och gymnasieskola. Dessa är egna skolformer med egna kursplaner. Det är inte obligatoriskt med betyg efter avslutad termin/kurs. Vissa elever kan läsa integrerat i grundskola/gymnasieskola. Dessa elever benämns i statistiken som integrerade elever. Grundskolan är, liksom grundskolan, 9-årig. Grundskolans elevsammansättning styrs av skollagen 7 kap. § 5 som lyder: 5 § - "Barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning, ska tas emot i grundskolan."

Grundsärskolan indelas i två inriktningar – en som benämns just grundsärskola samt träningsskola. Om eleven inte bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen i grundsärskolans ämnen får eleven istället läsa ämnesområden i inriktningen träningsskola.

Gymnasiesärskolan har, till skillnad från gymnasieskolan, 4 årskurser och indelas i två utbildningsformer – nationella program och individuella program. Övergången mellan grundsärskolan till gymnasiesärskolan sker naturligt på liknande sätt som övergången från grundskolan till gymnasieskolan.

Målpopulationen är alla elever inskrivna i grundsärskolan och gymnasiesärskolan vid mätdatumet den 15 oktober. Överensstämmelsen mellan intresse- och målpopulation anses god då merparten elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan bör finnas inskrivna på en skolenhet under mätdatumet. Det finns dock ett fåtal elever sett till det totala antalet som börjar och slutar under läsåret. Intressepopulationen är därför inte helt överensstämmande med målpopulationen. Intressepopulationerna består totalt av drygt 10 000 grundsärskoleelever fördelade på nästan 600 skolenheter samt ca 6 000 gymnasiesärskoleelever fördelade på ca 250 skolenheter. Målpopulationerna antas alltså också bestå av samma antal elever.

Målobjektet är varje elev inskriven i grundsärskolan och gymnasiesärskolan under mätdatumet. Observationsobjekten är elever som går i årskurs 1-9 på en grundsärskola och elever i åk 1-4 på en gymnasiesärskola som är inrapporterad till SCB. Det finns inga skillnader mellan målobjekt och observationsobjekt.

Uppgifter om elever i fritidshem och förskoleklass samlas också in i denna undersökning för de elever som går i fritidshem och förskoleklasser som drivs i grundsärskolans regi. Fritidshemmen har till uppgift att komplettera utbildningen i alla skolformer för barn i avsedd ålder så det finns ingen särskild statistik över de grundsärskoleelever som också går på fritidshem utan de redovisas tillsammans med elever från grundskolan som går i fritidshem.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna i undersökningen stämmer överens med intressevariablerna. Även observationsvariablerna överensstämmer väl med målvariablerna för denna produkt, om inte annat anges. Nedan listas variablerna som används i statistiken och i de fall det är nödvändigt ges kommentarer.

Statistikens målvariabler är:

Kön

Ålder – Redovisas grupperat

Huvudman – Den som bedriver sarskoleverksamheten. För sarskolan tillhör huvudmannen en av tre grupper: kommun, enskild eller landsting

Årskurs – Grundsärskolan har 9 årskurser. Gymnasiesärskolan har 4 årskurser.

Skolkommun – Den kommun där skolenheten är belägen.

Hemkommun – Kommunen där eleven är folkbokförd.

Modersmålsundervisning – Elever som är berättigade och eventuellt deltagande till undervisning i annat språk jämte svenska.

Undervisningsform – Antalet elever fördelat efter utbildningsformerna grundskola exkl. träningsskola eller inriktningen träningsskola.

Program – Vilket gymnasieprogram eleven i gymnasieskolan läser. Programmet kan antingen tillhöra nationella program eller vara ett individuellt program.

Integrerad elev – Integrerad undervisning avser undervisning i grundskola eller gymnasieskola med minst hälften av veckotimmarna enligt timplanen för aktuell årskurs. Får eleven sin undervisning i en särskola till mer än 50 procent blir det motsatsen, alltså segregerad elev.

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska mått som presenteras i statistiken är total (antal), kvot (andel) deskriptiva mått som minimum, maximum, medelvärde (median) samt percentiler.

1.2.4 Redovisningsgrupper

För grundskolan gäller att statistik över antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, elevers hemkommun, undervisningsform och integrerade elever redovisas för riket och per huvudmannagrupp. Inom dessa grupper redovisas statistiken sedan med avseende på kön – flickor och pojkar. Modersmål redovisas uppdelat på kön och de tio vanligaste modersmålen sett till antal deltagare. Årskurs redovisas grupperat på undervisningsform samt kön.

För gymnasieskolan redovisas statistik över antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, elevers hemkommun, undervisningsform och integrerade elever. Dessa uppgifter redovisas för riket och per huvudmannagrupp. Inom dessa grupper redovisas statistiken sedan med avseende på kön – kvinnor och män. Modersmål redovisas uppdelat på de tio vanligaste modersmålen sett till antal deltagare. Årskurs redovisas grupperat per program samt kön.

1.2.5 Referenstider

Referenstidpunkten för statistiken är den 15 oktober 2017.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över elever i särskolan per den 15 oktober är totalräknad. Den samlas in på aggregerad nivå med ett flertal referensgrupper som kön, åldersgrupp, program etc. Materialet granskas löpande under insamlingen och insamlingen sker på liknande sätt årligen. Det förekommer inte några bearbetningar utan det är det insamlade materialet som sammanställs och sedan publiceras. Allt detta gör att tillförlitligheten totalt anses vara hög.

2.2 Osäkerhetskällor

Eftersom statistiken är totalräknad anses osäkerhetskällorna vara små. Det *kan* ses som ett problem att statistiken samlas in på aggregerad nivå för att det är svårt att spåra källan till eventuella fel i enstaka variabler. Statistiken samlas in på aggregerad nivå just för att det inte ska gå att spåra individuppgifter. Det finns också en osäkerhet på elevnivå, eftersom den aggregerade insamlingen innebär att det inte går att granska att eleverna bara rapporteras en gång i statistiken. Den osäkerheten är större för integrerade elever.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Skolenheterna som ingår i ramen hämtas från Skolverkets skolenhetsregister. De villkor som ställs när ramen skapas är att skolenheterna har verksamhetsformen grundsärskola eller gymnasiesärskola samt att skolenheterna är registrerade som "aktiv". Huvudmännen uppdaterar skolenhetsregistret med förändringar.

Underteckning förekommer eftersom en del huvudmän inte uppdaterat sina skolenheters uppgifter i skolenhetsregistret. En del av dessa skolenheter är medvetna om denna återkommande insamling så det händer att de själva hör av sig och säger att den inte är med i ramen. I sådana fall läggs skolenheten till och tillåts lämna uppgifter. Det finns en känd skolenhet som inte hade angett att de bedrev grundsärskoleverksamhet och som senare inte fått kännedom om insamlingen i tid. Övertäckning är vanligare och beror delvis på samma orsak, att huvudmannen inte registrerat att skolenheten slutat bedriva grundsär- eller gymnasiesärskoleverksamhet. Detta är dock inte något problem för statistiken eftersom skolenheterna markerar i webblanketten att de inte har några uppgifter att redovisa. Huvudmannen är ansvarig för att information om de integrerade eleverna kommer med i insamlingen. Därför får alla kommuner frågan om de har uppgifter att lämna om integrerade elever. Övertäckning är därför vanligt förekommande eftersom långt ifrån alla kommuner har integrerade elever. Det går inte att veta på förhand vilka som förväntas lämna uppgifter så därför ingår alla kommuner i ramen. Eftersom kommunerna snabbt kan svara att de inte har integrerade elever anses valet att ta med alla istället för att riskera att missa uppgifter motiverat.

Skolenhetsregistret håller hög kvalitet och uppdateras kontinuerligt. Osäkerheter som beror på täckningsfel är därför vara mycket få och anses inte påverka tillförlitligheten.

2.2.3 Mätning

Insamlingen av uppgifterna sker via webbformulär. Uppgiftslämnaren fyller i uppgifter om olika antal som rimlighetsgranskas maskinellt. Manuell granskning sker också löpande allt eftersom uppgifterna kommer in till SCB, som hanterar insamlingen på uppdrag av Skolverket. Om SCB misstänker fel kontaktas uppgiftslämnaren som får möjlighet att kontrollera och eventuellt göra en ny registrering. De fel som upptäcks är ofta lätta att korrigera. Det som kan vara ett problem är att grupperna kan ha fel sammansättning pga. att statistiken samlas in på aggregerad nivå. Om en grupp har ett rimligt

antal elever kan det ändå vara möjligt att den innehåller fel eftersom det inte går att studera hur elevsammansättningarna i grupperna har sammanställts. Detta skulle kunna vara vanligast för variablerna hemkommun och modersmål. I undersökningar på individnivå kopplas uppgifter till personnumret om var eleven är folkbokförd och eventuell utländsk bakgrund, detta sker alltså inte i denna undersökning.

En fråga i webbformuläret gällande elevens ålder i gymnasiesärskolan var inte korrekt formulerad. Detta medförde att det gjordes en kompletterande insamling till alla som hade hunnit svara på den felaktigt ställda frågan. Alla uppgiftslämnare som ombads komplettera gjorde också det.

Dataregistreringsfel förhindras nästan helt genom automatiska kontroller som signalerar om uppgiftslämnaren försöker registrera ett ogiltigt värde.

Det har inte framkommit några indikationer på att det förekommer mätfel som påverkar statistiken. Felet med den felaktiga frågan rättades till och påverkar alltså inte heller statistiken.

2.2.4 Bortfall

Statistiken över elever i grundsärskolan baseras på en undersökning som har nästintill full svarsfrekvens. Alla skolenheter i ramen har lämnat uppgifter för gymnasiesärskolan, medans alla utom en skolenhet har lämnat uppgifter för grundsärskolan. Grundsärskoleenheten som inte registrerat sina uppgifter i skolenhetsregistret i tid och som därför inte ingick i ramen räknas som bortfall eftersom den i efterhand sagt att den bedrev verksamhet under mätdatumet. Objektbortfallet för grundsärskolan och gymnasiesärskolan som helhet är alltså mycket litet. Angående partiellt bortfall så är det svårt att avslöja mindre fel. Rimlighetskontroller görs men det är svårt att hitta fel i variabler som t.ex. hemkommun eller modersmål därför att det inte finns ett personnummer att kontrollera mot. Den största källan för partiellt bortfall antas vara integrerade elever. SCB får många frågor från uppgiftslämnare och det är inte självklart att alla skolenheter och kommuner tillämpar begreppet på samma sätt. Variabler som åldersgrupp och program anses vara säkra och bidrar praktiskt taget inte till det partiella bortfallet. Det sammanlagda eventuella partiella bortfallet antas inte påverka tillförlitligheten nämnvärt.

2.2.5 Bearbetning

För statistiken över elever i grundsärskolan och gymnasiesärskolan granskas skolenheternas uppgifter i samband med att de lämnas in. När allt material kommit in sker ytterligare granskning manuellt. Kontroller görs då huvudsakligen mot föregående läsårs elevuppgifter. Om det finns misstänkta felaktigheter kontaktas uppgiftslämnaren, varvid uppgifterna bekräftas eller rättas. Det görs inga bearbetningar på data men insamlingstabellerna bearbetas till en mer användarvänlig layout. Storheterna i de bearbetade grupperna jämförs alltid med ursprungsvärdet i det insamlade materialet så att antalen överensstämmer. Bearbetning antas inte bidra till osäkerhet i statistiken.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publiceras cirka fem månader efter referenstidpunkten. Bearbetningen av statistiken sker parallellt med övrig statistik om elevräkning per den 15 oktober som är mer omfattande. Den ingår också delvis i samma publikationer av Skolverket.

3.2 Frekvens

Målstorheternas referenstid avseende 15 oktober, redovisas årligen. Undersökningens uppgiftsinsamlingsfrekvens är även den årlig.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik, www.scb.se/publiceringskalender.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken finns på Skolverkets webbplats, dels som tabeller, dels i databasen Jämförelsetal. Skolformen ingår i olika publikationsserier t.ex. *Beskrivande data*. Databasen, samtliga tabeller och rapporter finns tillgängliga via Skolverkets webbplats, www.skolverket.se.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB utför efter beställning specialbearbetningar av primärmaterial.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, text och diagram. Tabellserierna som Skolverket publicerar är uppbyggda på likartade sätt oavsett skolform. Tabell 1 innehåller antalsuppgifter för alla olika skolformer i Sverige och grundskolan och gymnasieskolan är två av dem.

Tabell 2 redovisar antal elever, antal skolenheter, antal skolkommuner, antal elever per skolenhet och kommun, antal och andel elever bosatta i annan kommun samt antal hemkommuner. Alla dessa grupper redovisas per huvudmannatyp och även 5 år tillbaka i tiden. Tabell 2 innehåller också spridningsmått för kommuner och medelvärden för kommungrupper för nämnda variabler.

Spridningsmått redovisar värdet på varje egenskap hos den kommun som har störst värde, minst värde, medianvärde samt fyra ytterligare percentiler; den 10:e, 25:e, 75:e samt 90:e percentilen. Detta gäller per variabel och det redovisas inte vilken kommun det gäller.

Medelvärdena för kommungrupperna gäller ovan nämnda variabler.

Kommungruppsindelningen har gjorts av Sveriges Kommuner och Landsting och uppdaterades 2017.

Tabell 3 redovisar antal elever fördelade på årskurs grupperat på utbildningsform/program. Uppgifterna om utbildningsform/program är även uppdelade per kön.

Tabell 3 för grundsärskolan innehåller också spridningsmått (se ovan).

Tabell 4 innehåller antal elever som deltar i modersmålsundervisning samt svenska som andraspråk samt de 10 största modersmålen baserat på antal deltagande elever.

Tabell 5 visar antal elever fördelat på undervisningsformer. För grundsärskolan gäller undervisningsformerna grundsärskola och träningskola och för gymnasiesärskola delas eleverna upp enligt nationella program och individuella program. Alla undervisningsformer delas upp i integrerade och segregerade elever samt efter huvudmannatyp. All statistik som redovisas på riksnivå är också uppdelad på kön.

4.4 Dokumentation

Denna dokumentation är tillgänglig på www.scb.se/UF0121, under rubriken *Dokumentation*. Eftersom uppgifterna inte samlas in på individnivå finns inget mikrodataregister dokumenterat.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistiken är jämförbar över tid i det avseende att de aktuella målvariablernas definitioner inte har förändrats. Statistik finns från och med läsåret 1992/93 med antal elever per kommun. I statistiktabeller från 1994/95 tillkommer uppgifter om elever bosatta i annan kommun, antal hemkommuner samt diverse spridningsmått för kommuner. Statistik över utbildningsform för grundsärskolan och program för gymnasiesärskolan tillkommer också. 1995/96 tillkommer elevantal fördelat per årskurs samt statistik över modersmål och svenska som andraspråk. Begreppen om utbildningsform och program inom gymnasiesärskolan har förändrats inom tidsintervallet men kan härledas genom hela perioden.

Referenstidpunkten har alltid varit 15 oktober varje år och statistiken som beskrivs kommer enbart från en undersökning – Grundsärskolan och Gymnasiesärskolan: elever per 15 oktober.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

De främsta jämförelserna man kan göra mellan grupper är mellan kvinnor/flickor och män/pojkar givet en annan grupp, t.ex. program i gymnasiesärskolan eller undervisningsform i grundsärskolan. Ingen annan undersökning bidrar med värde för Grundsärskolan och Gymnasiesärskolan: elever per 15 oktober.

5.3 Sammanvändbarhet i övrigt

Den insamlade statistiken används även vid beräkningen av kostnader för utbildningsväsendet samt pedagogisk personal. Elever i grundsärskolan finns också representerade i statistiken över fritidshem fast det går inte att se vilka av fritidshemseleverna som härrör från grundsärskolan.

5.4 Numerisk överensstämmelse

De insamlade uppgifterna används utan anpassningar i statistiken, följaktligen råder numerisk överensstämmelse.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken på riksnivå ingår i Sveriges officiella statistik.

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

Uppgifterna samlas in på aggregerad nivå, vilket innebär att inga individuppgifter förekommer.

C Bevarande och gallring

Bevarandebehovet är under utredning. Primärmaterialet (datafiler) behålls i två år.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen ([2001:99](#)) om den officiella statistiken, förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Skolverkets föreskrifter ([SKOLFS 2011:142](#)).

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken ingår i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 912/2013 men har inte ändrats beroende på förordningen.

Uppgifter om det totala antalet inskrivna elever, elever som börjat första klass på en ny nivå (grundsärskolan eller gymnasiesärskolan) samt elever som avslutat en nivå skickas kommande år till Eurostat. Uppgifterna är fördelade på kön. Uppgifterna som denna statistik hanterar levereras av SCB till OECD och Eurostat 2019.

F Historik

Från och med år 1992 finns statistik publicerad över grundsärskolans och gymnasiesärskolans elever. Elevantalet har för grundsärskolan först ökat från lägstಾನivå då statistiken först publiceras. Läsåret 2003/04 nådde antalstoppen med nästan 15 000 elever. Nu är nivåerna tillbaka på ursprungsnivå, drygt 10 500 elever rapporterats gå i grundsärskolan. Det är dock en ökning mot förra året.

Gymnasiesärskolan redovisar totalt 4 000 elever första året Skolverket publicerar statistiken. Elevantalet ökade sedan fram till toppen 2009/10 då drygt 9 400 elever var registrerade. Elevantalet har stigit något mot förra året

men trenden är att elevantalet sjunker. Det är nu drygt 6 000 elever i gymnasieskolan.

Det varierande elevantalet förklaras av variation i födelsekullarna men också av skollagens reglering av målgruppen för grundskolan respektive gymnasieskolan.

Insamlingen har gått till på likartat sätt genom årgångarna och även om terminologin har ändrats är det lätt att följa med förändringarna i statistiken år till år.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Skolverket
Kontaktinformation	Fleminggatan 14 106 20 Stockholm
E-post	utbildningsstatistik@skolverket.se
Telefon	08-527 332 00